ANLATIM BOZUKLUKLARI
SES BİLGİSİ
YAZIM BİLGİSİ
NOKTALAMA BİLGİSİ

RÜSTEM UZUN

SABAH AKADEMİ

ANLATIM BOZUKLUKLARI

ANLAMSAL ANLATIM BOZUKLUKLARI

GEREKSİZ SÖZCÜK KULLANILMASI

a) Aynı anlama gelen sözcüklerin bir arada kullanılması

- Neşeli, sağlıklı, şen bir görünüşü vardı.
- Hep güç ve müşkül zamanlarda karşıma çıkar.
- Ölçü ve vezin şiirin bel kemiğidir.
- Sigara içmenin sağlığımıza ve sıhhatimize zarar verdiği kesin olarak biliniyor.
- Doktor ona iki günde bir, gün aşırı aspirin almasını söylemiş.
- Buralara ayda yılda bir, seyrek olarak gelirdi.
- Bu gençler ölmek üzere olan, can çekişen bir sanat dalını canlandırmak için yetiştiriliyorlar.

b) Bir sözcüğün anlamının diğer bir sözcükle bulunması

- Japonya'daki arkadaşımla üç yıldır karşılıklı mektuplaşıyoruz.
- Onca yolu yaya yürüyerek mi geldiniz?
- Takımın boyu en kısa oyuncusu Emre'ydi.
- Arkadaşım gördüklerini, duyduklarını gizli bir sırmış gibi yavaşça kulağıma fısıldadı.
- Onunla ilk kez bir arkadaş toplantısında tanıştık.
- Beklenmedik sürprizlerle karşılaşıyoruz.
- İçtenlikle söylüyorum; eğer vapur biletimi almamış olsaydım, bu geziden vazgeçerdim.
- Hemen getireceğini söyleyerek aldığı makası hâlâ geri iade etmedi.
- Batı ve güney bölgeleri yağmurlu geçerken öte yandan doğu ve kuzey bölgeleri soğuk olacak.
- Hırsız mücevherleri gizlice çalmış.
- Kendisine söylenen bu sözü duyar duymaz oturduğu yerden ayağa kalktı, kürsüye yöneldi.
- Aşağı yukarı beş yıl önce yine böyle şiddetli bir kış yaşamıştık.
- Bu soru ben ve benim gibi sınava girmiş olan bir çok kişinin kafasını karıştırdı.
- Türkçede Arapça ve Farsça dillerinden gelmiş sözcükler vardır.
- Yazarın ilk öykülerindeki kılçıklı dil gitmiş, yerini zamanla akıcı bir anlatıma bırakmıştır.
- Yurtdışındaki bir liseden mezun olma durumu olduğundan bu sınava katılamaz.
- Bu kuruluş yetişkinlerden çok, gençlere daha fazla hizmet etmektedir.
- Bilmiyorum, ben göreve daha yeni başladım.
- Ürünlerimiz ilk defa olarak o yıl dünya pazarına çıktı.
- Tiyatro oyunları, değerli tabiat örnekleri sayılmadığı için bunlar genellikle yayımlanmazdı.
- Her belirti hastalık demek anlamına gelmez.
- Osmanlı süsleme sanatları alanında temel eser olarak sayılan bu kitap bir milyar liraya satıldı.
- Yaptıklarını kendi ağzıyla itiraf etti.
- Bu kendi resimleri için açtığı ilk kişisel sergisi olacağı için çok heyecanlıydı.
- Bu konudaki iftiralar tamamen uydurmadır.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

ÇELİŞEN SÖZCÜKLERİN KULLANILMASI

- Şüphesiz sanatçı bu alanda başarılı eserler vermiş olmalı.
- Eminim bizi de listeden silmiş olsa gerek.
- Görüşmede tabii ki politik konuların ele alınacağını sanıyorum.
- Kuşkusuz bütün çalışmalarının ödülünü sonunda alabilirsin.
- Gönderdiğim paketi eminim bugüne kadar almış olmalısınız.
- Elbette onunla birlikte gitmiş olabilirler.
- Bu durum hiç şüphesiz onun da kulağına gitmiş olmalıdır.
- Hemen hemen tam bir saat önce geldiler.
- Bundan aşağı yukarı tam üç sene evvel görüşmüştük.
- Mutlaka bu maçı milli takım kazanır sanıyorum.
- Okulu bitirdikten sonra eminim düşündüklerimi gerçekleştirebilirim.

SÖZCÜĞÜN YANLIŞ YERDE KULLANILMASI

- Başbakan bir hafta içinde petrol üreten dört Ortadoğu ülkesini ziyaret edecek.
- Tevfik Fikret'in 75. ölüm yıldönümünde çeşitli etkinlikler düzenlendi.
- Alınan yanlış kararlar savaşta askerin daha çok ölmesine neden oldu.
- Ekonomik krize başbakanın neden olduğu yönündeki soru önergesi 267'ye karşı 95 oyla reddedilmiştir.
- Bankacılık sisteminin yerleşmediği dünyada müstesna birkaç memleketten biri de Lübnan'dır.
- Cumhurbaşkanı iki gün içinde savaşan Ortadoğu ülkelerini ziyaret edecek.
- Okulu bitirince öğretmen olarak doğduğu köyde görev almak istiyor.
- Polis tarafından okula kaçak olarak getirilen kitaplara el konuldu.

SÖZCÜĞÜN YANLIŞ ANLAMDA KULLANILMASI

- Yıldan yıla biriken borçlar ülkenin dışa bağımlılığını sağladı.
- Çocuğun saçları bir hayli büyümüş.
- Bu ülke dünya petrol rezervlerinin yüzde onunu topraklarında barındırıyor.
- 4 Aralık 1975 senesinde dünyaya gelmiş.
- Siyasal bilgilerde öğretim görüyordu.
- Türkiye sanat alanında azımsanacak bir ülke değil.
- Bu kadar çekimser olmana gerek yok.
- Bu olayda dışişlerimizin ne kadar etken olduğu anlaşıldı.
- Öğrenci sayısının kalabalık olması bu sonucu doğuruyor.
- Yağmurlar ürünlerin mahvolmasını sağladı.
- Ortalığı kirli hava kapsadı.
- Bütün olasılıkları kullanıp sorunu çözdü.
- Ölçümlere ne zamandan beri başladınız.
- Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere hatırlatmaya çalıştık sayın seyirciler.
- Bu olayın sonucunda işten ayrıldı.
- Ülkemizde başarıyla gerçekleştirilen bu tür ameli yatlarda, ölüm şansı, Amerika'da yapılanlardan ancak yüzde bir fazladır.
- Bu büyük apartmanlar, birbirine yaklaşık yapılmıştı.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

- Öteki kentler gibi bu kent de çirkin bir görüntüye kavuştu.
- Laf taşıyarak aralarının bozulmasına o da bir katkıda bulunmuştu.
- Bu Türkiye'ye özel bir durumdur.
- Fiyatlar çok pahalı olduğu için satışlar çok durgun.
- Özel zevklerim arasında kitap okumayı severim.
- Bu haberin ne kadar doğru olmadığını öğreneceğiz.
- O yıl Marmara'ya inanılmaz çoğunlukta balık akını olmuştu.
- Teknoloji ne kadar artarsa da el emeğinin önemi azalmıyor.
- Burada, tiyatro salonundan internet kafeye kadar birçok etkinlik bulunuyor.
- Yemeğini erken yemesi gerektiği halde, hasta bu yasağa uymuyor.
- İçinde oturulamayacak derecedeki binaların yıktırılması gerekiyor.
- Ekonomileri daha çok, yetiştirdikleri hayvancılığa dayalıdır.
- Maddi durumu yetmediği için eğitimini yarıda bırakmak zorunda kaldı.

DEYİM-ATASÖZLERİNİN YANLIŞ KULLANIMI

- Onun eli uzundur, her şeyi becerir.
- Yorgunluktan dizlerimin bağı çözülmüştü.
- Kesesine güvenen borazancıbaşı olur.
- Sevinçten etekleri tutuşmuştu.
- Öğleyin yediğimiz yemekler midemizi bunalttı.
- Göze batınca ödüllendirildi.
- Türk okuru için durum yukarıda anlatılanlardan uzun uzadıya farklı bir özellik taşımaz.
- Sütü devirmiş kediye döndü.
- Şimdi yan oturup doğru konuşalım.
- Çekapla baştan tırnağa muayeneden geçmiş.
- Bu sınavı kazanabilmek için bütün zorlukları gözden çıkardım.
- Adamın korkudan eli ayağına dolanmıştı.

CÜMLEDE BELİRSİZLİK BULUNMASI

- Yarışmada birinci olduğuna sevindim.
- Geldiğini pencereden gördüm.
- Ceketini otobüste unutmuş.
- Kalemlerini başka kutuya yerleştirdi.
- Küçük çam ağacının arkasına saklanmıştı.
- Yaralı doktora dik dik baktı.
- Oku da adam ol baban gibi eşek olma.
- Bayan satıcıya vitrinde gördüğü kazağın fiyatını sordu.
- Balık tutmayı babamdan daha çok severim
- Aldığı ilk maaşla annesine bir çift ayakkabı aldı; bu onu mutlu etti.

SIRALAMA YANLIŞLIĞI-MANTIK HATALARI

- Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse ölüme, hatta sara nöbetlerine yol açabilir.
- Bu doktor bırakın iğne yapmayı, ameliyat bile yapamaz.
- O değil yarın, bugün bile hastaneden taburcu olamaz.
- Değil mumumuz, gaz lambamız, elektriğimiz bile yoktu.
- Şiir yazıyor ve yayımlıyorum; ama ben şiiri hiçbir zaman köşe yazarlığı gibi düşünmedim.
- Son turda atlet arkasındaki yarışçıyı bir hamlede geçti.

YAPISAL ANLATIM BOZUKLUKLARI

ÖGE YANLIŞLIKLARI

a) Nesne Eksikliği

- Sana asla kızmıyor, çok seviyoruz.
- Onlara niçin hediye veriyorsun ve şımartıyorsun.
- Bu yıl oynanan tüm piyeslere gitti, izledi.
- Derslerine çalışmıyor, ihmal ediyor.
- Bu konuda söylenenlere inanıyor, her yerde öne sürüyordu.
- Buna ancak okurlar karar verir ve uygular.
- Konuşmacının düşüncelerine katılıyor ve destekliyorum.
- Bir sorunun üzerinde enine boyuna düşünmeyi, anlamak için çaba göstermeyi öğrenmemişler.
- Aldığı şehirlere Türkleri yerleştirmek suretiyle Türkleştirdi.
- Kanunlara göre paranın üzerine yazı yazmak, yırtmak yasaktır.
- Yaptıklarının doğru olduğuna inanıyor ve destekliyorum.
- Ona çok değer verir, severim.
- Söylediklerime kulak verin, yazın.

b) Tümleç Eksikliği

- Onu bugün öğleden önce aradım ve söyledim.
- O bizi korudu ve her zaman sahip çıktı.
- Ali arkadaşı Mustafa'yı hem çok seviyor, hem de kimi davranışlarından dolayı kızıyordu.
- Onu çok seviyor, her gün hediye alıyordu.
- Odayı iyice temizledi, çekidüzen verdi.
- Komşularını çok sever; ama pek gidip gelmezdi.
- İnsanlar bu tür esprilere gülerler, hoşlanırlar.
- Yaşamını zenginleştiren, anlam kazandıran dostları vardı.
- Birbirlerini çok iyi anlar, inanırlardı.
- Sanma ki millet bu sözleri dinler ve inanır.
- Onun da görüşlerini öğrenmek, yararlanmak istediler.
- Arkadaşının sıkıntı çektiğini biliyor, sezdirmeden yardım ediyordu.

c) Özne Eksikliği

- Bu mağazanın inşaatı ekimde bitecek ve faaliyete geçecek.
- Bu tür dergilerin sayısı azalıyor ve okunmaz oluyor.
- Cephane nöbetçisinin silahı elinden alındı ve soyuldu.
- Bu oyunda hem yanlışlar var, hem sahne tekniğine uygun değil.
- Kitaptaki yanlışlar düzeltilecek ve ikinci baskıya girecek.

YÜKLEM YANLIŞLIĞI

a) Yüklem Eksikliği

- Sen beni, ben de seni unutmayayım.
- O yıllarda ben otuz, o ise otuz beş yaşlarındaydı.
- İş konusunda ben onu, o da beni etkilemek istemez.
- O akşam ben kendi odama, Fatma da kendi odasına çekilmişti.
- Önce hapis cezasına, sonra da hapis cezası paraya çevrildi.
- Ona bunun sebebini ya sen ya ben sorayım.
- Ali evlerinde, ben otelde kalıyorum.
- Amacı, arkadaşlarını ikinci, kendisini birinci plana çıkarmaktı.

b) Yüklem Uyuşmazlığı

- Az ya da hiç parası olmayanlar iyi beslenemez.
- Çorbaya biraz tuz ve limon sıkın.
- Ona buraya gelmeden önce mi, sonra mı telefon ettin.
- Bu yüzden yorgun düşer, sağlığımız bozulurdu.
- Bütün memleketin koruyucu hekimliğe olan ihtiyacı tespit ve giderilmeye çalışılmalıdır.
- Dilimize gereken ilgi ve önemi vermek zorundayız.
- Bu tutumuyla ailesine zarar mı veriyor yarar mı anlayamadık.
- Çocuklar bundan en az zarar ya da hiç zarar görmeden kurtarılmalıdır.
- Görevlilerin beyaz kravat ve koyu renk ceket giymesi gerekiyor.
- Çok az veya hiç çalışmadan sınava girdiler.
- Onlar bir an önce yolu açmaya, biz işimizi tamamlamaya çalışıyorduk.
- Artan yemeklerinizi çöpe değil, sokak hayvanlarına verin.
- Burada en büyük iki taşa bakınca birinde öküz başı, diğerinde hilal vardı.

ÖZNE -YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

a) Olumluluk-Olumsuzluk Uyumu

- Hiçbiri ders çalışmıyor, televizyon seyrediyor.
- Herkes sınıfta beklesin, dışarı çıkmasın.
- Hiçbiri ülkede bir ayaklanmayı düşünmemiş, padişaha bağlılığı kutsal bir görev saymıştır.
- Hiçbirimiz onu üzmez, her zaman ona sahip çıkmaya çalışırdık.
- Kimse beni dinlemedi, sınıftan çıktı.
- Herkes sınavı kazanmak istiyor; ama ders çalışmıyor.
- Gelenlerin hiçbiri kitap okumuyor, zamanlarını boş yere harcıyor.
- Türkiye'nin birkaç bölgesi hariç henüz kar yüzü görmedi.
- Hiç kimse ona gerçeği anlatmamış; onu yalan yanlış sözlerle oyalamıştı.

b) Tekillik-Çoğulluk Uyumu

- Sen ve Ali Bey vapurun gelmesini mi bekliyorsun?
- Bu soruyu sen ve hatta hiçbiriniz çözemez.
- Son durağa geldiğimizde otobüste bir ben bir de o yaşlı adam kalmıştı.
- Sen ve kardeşin bugün okula niye gelmedin?
- Hatıralarım bir bir gözümde canlandılar.
- Bu tür duygular gözlerimi yaşartırlar.

TAMLAMA YANLIŞLARI

a) Tamlayanın ya da Tamlananın Kullanılmaması

- Bu yasadan özel ve kamu kuruluşlarında çalışanlar yararlanacaklar.
- Bosna'ya askeri ve gıda yardımı yapıldı.
- Şehrimizde çeşitli kültürel ve sanat etkinlikleri düzenlendi.
- Siyasi, askeri ve ekonomi alanlarında görüştüler.
- Neşeli ve güldürü unsurlarının çokça kullanıldığı bu filmi mutlaka görmelisiniz.
- Bu önlemler ekonomik ve sağlık açısından yararlı sonuçlar verdi.
- Depremzedelere her türlü tıbbi ve gıda yardımı yapıldı.
- Hükümetin o kadar çok önemli işleri var ki böyle şeylerle uğraşmaya ne vakti var, ne de zamanıdır.
- Okunanları ezberlemek değil, tartışılarak özümsenmesini sağlamak gerekir.

- Öğrencilerin öyle çok ödevleri var ki bunlarla uğraşmaya ne vakitleri var ne de zamanıdır.
- Bunu kendim ve arkadaşım adına söylüyorum.

b) Tamlama Eklerinin Yanlış Kullanılması

- Ucu yırtık paraların Merkez Bankası dâhil, hiçbir yerde işlem görmüyor.
- Yeni sözcükler bulmak için her ulus, dilinin sunduğu olanaklardan yararlanma yoluna gitmesi gerekir.
- Dünyada tamamı mermerden yapılmış ilk anıtsal tapınak Ege'nin Efes kentinde olduğu biliniyor.
- Okuma sevgisi konusunda çocuklar, en çok anne ve babalarını örnek aldıkları unutulmamalıdır.
- Bu kitap, yayınevimizin, ölümünün 10. yıldönümünde, ünlü şaire, onun yüce anısına armağandır.

c) Tamlamayı oluşturan öğeler arasında tekillik-çoğulluk uyumunun olmaması

- Bugüne kadar birçok romanlar okudum.
- Bunca işlerimiz varken ne diye boş duruyoruz.
- Onun için zevkine ve keyfine düşkün ne kadar memurlar varsa, hep burasını ister, buraya yerleşirdi.
- Öğretmenin verdiği bunca ödevleri bir günde nasıl bitireceksin?

EK YANLIŞLIĞI

- Onun en beğendiğim yanı derslerine düzenli çalıştığıdır.
- Tek amacımız, yurdumuza dönmemiz ve yararlı olmaktır.
- Bizi sevindiren onun bu sınavı kazandığıdır.
- Vergilerin yeni sisteme göre toplanacağını sağlayacaklar.
- Sergideki resimlerimin hepsi kendi eserimdir.
- Muğla yöresindeki çıkan orman yangınlarından geriye, çırılçıplak ve simsiyah dağlar, tepeler kaldı.
- Simurg, bir İran efsanesinde gerçeğin peşine düşen kuşların öyküsü anlatılır.

ÇATI UYUMSUZLUĞU

- Bütün elbiseleri ütüleyip askıya asılmalıdır.
- Her ne kadar şehir dışına taşınmışsa bile beklenen rahatlığa kavuşulamamıştır.
- Bahçedeki zararlı otları yolarak bir yere yığılmalıdır.
- Her ne kadar iyi hazırlanmışsa da istenilen sonuç alınamadı.
- Bütün bunlar bu yıl boyunca devamlı çalışarak kazanıldı.

SES BİLGİSİ

Bütün dillerde olduğu gibi bizim dilimizde de sesler iki ana gruba ayrılır:

Ünlüler:
e, i, ö, ü (ince); a, ı, o, u (kalın)

Ünsüzler:
b, c, ç, d, f, g, ğ, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z

Ünsüzler iki gruba ayrılırlar:

1. Yumuşak Ünsüzler
Ses tellerinin titreşmesiyle oluşan ünsüzlere yumuşak ünsüzler adı verilir: b, c, d, g, ğ, j, l, m, n, r, v, y, z.

2. Sert Ünsüzler
Ses telleri titreşmeden oluşan ünsüzlere sert ünsüzler denir: f, s, t, k, ç, ş, h, p

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU
Dilimizde bir kelimenin birinci hecesinde **kalın** bir ünlü bulunuyorsa, diğer hecelerdeki ünlüler de **kalın**; **ince** bir ünlü bulunuyorsa diğer hecelerdeki ünlüler de **ince** olur:
okul, büyük, sevgi, saygı, tavuk, bilgi, belge, yazgı

Uyarı: Dilimizde " -daş, -gil, -ken, -ki, -leyin, -yor, -ımtırak" ekleri bu kurala uymaz:
bakıyor, koşarken, halamgil, sabahleyin

KÜÇÜK ÜNLÜ UYUMU
***Bir kelimenin birinci hecesinde düz bir ünlü (a, e, ı, i) varsa sonraki hecelerde de düz ünlüler bulunur: *seslenmek, çağırmak*

***Bir kelimenin birinci hecesinde yuvarlak bir ünlü (o, ö, u, ü) varsa, bu heceyi izleyen hecelerde dar yuvarlak (u,ü) veya düz geniş (a,e) ünlüleri bulunur:
çocuk, uyar, yuvarlak

***Kelime köklerine gelen eklerdeki ünlüler, kendisinden önceki ünlüye uyum gösterir:
uygunlaşır, çocukları

ÜNSÜZ BENZEŞMESİ

Dilimizde ünsüzler sert ve yumuşak olarak ikiye ayrılır:
Sert ünsüzler: ç, f, t, h, s, k, p, ş ünsüzleridir. Bunun dışında kalanlar ise yumuşak ünsüzlerdir.

Bir kelime sert süreksiz (p, ç, t, k) bir ünsüzle bitiyor ve o sözcüğe (b, c, d, g) ile başlayan bir ek geliyorsa ekin başındaki ünsüz sertleşir. Buna ünsüz benzeşmesi denir.
p, ç, t, k sert süreksiz sessizler
b, c, d, ğ yumuşak süreksiz sessizler

süt - den → sütten
düş - gün → düşkün
bas - gı → baskı
aş - cı → aşçı
bak - dım → baktım
çiçek - den → çiçekten

- Ünsüz benzeşmesi hem yapım ekleri hem de çekim ekleri için geçerlidir.
- Ekler sayılara geldiği zaman da aynı durum söz konusudur. Sayının son sesi p, ç, t, k ise sert ünsüz benzeşmesi olur. *3'te, 4'ten, 4'te, 2005'te*

- Özel isimlerde de aynı kural geçerlidir.
  Karabük'ten, Eyüp'te, Zonguldak'ta, Yunus'ta

Uyarı: Bileşik kelimeler bu kurala uymayabilir.
Üçgen, dörtgen, beşgen, çokgen

SES DEĞİŞİMLERİ

1. ÜNSÜZ YUMUŞAMASI (Ünsüz Değişimi)

Kelimelerin sonunda bulunan "p, ç, t, k" ünsüzleri iki ünlü arasında kalınca yumuşayarak "b, c, d, ğ " ye dönüşür.
bıçak -ı → bıçağı
dolap -a → dolaba
çekiç -e → çekice
geçit -i → geçidi

Uyarı: Tek heceli kelimelerin sonunda bulunan "p, ç, t, k" ünsüzleri ise iki ünlü arasında kalınca çoğunlukla yumuşamaz. Söylenişinden anlaşılır:
kök-ü- kökü, üç-e -üçe, sap-ı- sapı

Uyarı: Ancak tek heceli olduğu halde sonundaki ünsüzü yumuşayan kelimeler de vardır:
çok - u- çoğu
gök - e - göğe
kap - ı - kabı
kurt - u- kurdu
et - ince - edince

Uyarı: Yabancı kökenli kimi kelimeler de yumuşamaz:
hukuku, millete, şiddeti, tazyikinden...

Uyarı: Özel isimlerde yumuşama olmaz: *Zonguldak -a - Zonguldak'a*

Uyarı: de bağlacı yumuşamaz: *Ahmet de gelecek.*

2. ÜNLÜ DEĞİŞİMİ (Ünlü Daralması)

Düz ve geniş ünlülerle (a, e) biten sözcüklerden sonra –y ile başlayan bir ek getirildiğinde bu düz - geniş ünlüler "y" sesinin etkisiyle daralarak (ı, i, u, u) olur:
başla -yor - başlıyor
bekle -yor - bekliyor
anlama -yor - anlamıyor

Uyarı: Tek heceli olan "de" ve "ye" fiilleri, kendinden sonra gelen "y" sesinden dolayı daralır.

de -yor - diyor
de -erek - diyerek
ye -yor - yiyor
ye -erek - yiyerek

SES DÜŞMESİ

Dilimizde hem ünlü hem de ünsüz seslerde görülür.

1. ÜNLÜ DÜŞMESİ -HECE DÜŞMESİ

a) Kelimeye ünlüyle başlayan bir ek getirildiği zaman ikinci hecedeki ünlüler düşer ve bu ünlüler yazılmaz. Buna "*hece düşmesi"* **de denir:**
akıl -ı-aklımı çaldı.
alın -ı- alnında leke vardı
geniz -i- genzime kaçtı.
beyin -i- beynine kan damladı.
gönül -ü - gönlümü çaldı.

b) Bazen bileşik kelime oluşturulurken kelimelerin aslında bulunan bazı seslerin düştüğü de görülebilir:

ne asıl - nasıl

ne için - niçin
cuma ertesi - cumartesi
kahve altı - kahvaltı
kayın ana – kaynana

c) Bileşik fiil oluşurken de sesli düşebilir:

kayıp oldu - kayboldu.
sabır ettim - sabrettim.

d) Türeme sırasında düşebilir:

kıvır -ık → kıvrık
devir -im → devrim
sarı -ar → sararmak
yalın – ız → yalnız
yanıl – ış → yanlış
çevir – e → çevre
oyun – a → oyna

2. ÜNSÜZ DÜŞMESİ

Sözcüğün aslında bulunan ünsüzün ek geldiğinde düşmesidir.

küçük – cük → küçücük
büyük – cek → büyücek
ufak – cık → ufacık
sıcak – cık → sıcacık
alçak – l → alçalmak
yüksek – l → yükselmek
kalk – tır → kaldır

SES TÜREMESİ

Kelimenin aslında bulunmadığı halde ek aldığında ortaya çıkan seslerdir.

1. Ünlü Türemesi:

bir – cik → biricik; az – cık → azıcık; dar – cık → daracık

2. Ünsüz Türemesi:

o –dan	*ondan*
az –cık	*azıcık*
şu –dan	*şundan*
his –etmek	*hissetmek*
ret –etmek	*reddetmek*
zan –etmek	*zannetmek*

ULAMA

Sessizle biten kelimeden sonra sesliyle başlayan bir kelime gelirse, iki kelime birbirine bağlanarak okunur. Buna ulama denir:
Gelirken iki kilo erik al.

Uyarı: Kelimeler arasında virgül varsa ulama yapılmaz:
Ben, ona hiç kızmam.

-n -m DEĞİŞMESİ (Boğumlanma)

Dilimizde "b" ünsüzünden önce gelen "n" ünsüzü bazı örneklerde "m" ye dönüşür:
saklambaç (saklanbaç), dolambaç (dolanbaç), cambaz (canbaz), sümbül, çember, çarşamba, kambur

Uyarı: Bileşik kelimeler ve özel yer isimlerinde b'den önce "n" gelebilir:
İstanbul, Safranbolu, onbaşı, binbaşı.

KAYNAŞTIRMA HARFLERİ

Dilimizde iki ünlü yan yana gelmez. Araya kaynaştırma harfi girer. Dilimizde dört tane kaynaştırma harfi vardır:

☺☺ **Y** a **Ş** a **S** ı **N**

1-"s" kaynaştırma harfi

Genellikle üçüncü tekil şahıs iyelik ekinden önce kullanılır:
kadın kolyesi
kızın elbisesi
araba boyası
insanların çabası
komşunun arabası

Uyarı: Bu kurala "su" ve "ne" kelimeleri uymaz:
çeşmenin suyu
suyun suyu
neyin nesi
senin neyin
onun neyi

2-"n" kaynaştırma harfi

Genellikle isim tamlamalarında tamlayan eki "in" den önce kullanılır:
Ali'nin saati
Onun arabası
Kapının kolu

Uyarı: Hal eklerinden önce de kullanılır**:**
Elbisenin düğmesini kaybettim.
Nasırına basılmış gibi bağırdı.

3-"ş" kaynaştırma harfi

Üleştirme sayı sıfatlarında kullanılır.
altı -ş -ar
yedi -ş -er
iki-ş-er
yirmi-ş-er

4-"y" kaynaştırma harfi

İki ünlünün yan yana geldiği diğer durumlarda da "y" kaynaştırma harfi araya girer:
masa -ı - masayı
araba -ı- arabayı
söyle -en - söyleyen
de -ecek- diyecek

Uyarı: "y" ve "n" kaynaştırma harfi iki ünlüden düşenin yerine kullanılabildiği gibi ünlü ve ünsüz arasına da gelebilir:
hata -idi - hataydı
araba -ile - arabayla
o -dan - ondan
bu -dan - bundan

YAZIM KURALLARI

BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

1. Cümle büyük harfle başlar: *Ak akçe kara gün içindir. Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir.*

2. Cümle içinde tırnak veya yay ayraç içine alınan cümleler büyük harfle başlar ve sonlarına uygun noktalama işareti (nokta, soru, ünlem) konur: *Atatürk: "Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!"diyor.*

Anadolu kentlerini, köylerini (Köy sözünü de çekinerek yazıyorum.) gezsek bile görmek için değil, kendimizi göstermek için geziyoruz.

Uyarı: Ancak iki çizgi arasındaki açıklama cümleleri büyük harfle başlamaz:

Bir zamanlar -bu zamanlar çok da uzak değildir, bundan on, on iki yıl önce- Türk saltanatının maddi sınırları uçsuz bucaksız denilecek kadar genişti.

3. İki noktadan sonra gelen cümleler büyük harfle başlar: *Menfaat sandalyeye benzer: Başında taşırsan seni küçültür, ayağının altına alırsan yükseltir.* (Cenap Şahabettin)

Uyarı: Ancak iki noktadan sonra cümle niteliğinde olmayan örnekler sıralandığında bu örnekler büyük harfle başlamaz: *Bu eskiliği siz de çok evde görmüşsünüzdür: duvarlarda çiviler, çivi yerleri, lekeler...* (Memduh Şevket Esendal)

Uyarı: Rakamla başlayan cümlelerde rakamdan sonra gelen kelime büyük harfle başlamaz: *2005 yılında Türk Dil Kurumunun 73. yılını kutladık.*

4. Dizeler genellikle büyük harfle başlar:

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi (Muhibbi)

5. Özel adlar büyük harfle başlar:

*****Kişi adlarıyla soyadları büyük harfle başlar:** *Mustafa Kemal Atatürk, Kâzım Karabekir, Ahmet Haşim, Karacaoğlan, Victor Hugo.*

*****Takma adlar da büyük harfle başlar:** *Muhibbi* (Kanuni Sultan Süleyman), *Demirtaş* (Ziya Gökalp), *Tarhan* (Ömer Seyfettin), *Aka Gündüz* (Hüseyin Avni, Enis Avni), *Kirpi*(Refik Halit Karay), *Deli Ozan* (Faruk Nafiz Çamlıbel), *Server Bedi* (Peyami Safa), *İrfan Kudret* (Cahit Sıtkı Tarancı), *Mehmet Ali Sel* (Orhan Veli Kanık)

*****Kişi adlarından önce ve sonra gelen saygı sözleri, unvanlar, lakaplar, meslek ve rütbe adları büyük harfle başlar:** *Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Kaymakam Erol Bey, Hamdi Bey, Mustafa Efendi, Zeynep Hanım, Prof. Dr. Mehmet Kaplan, Doktor Behçet Uz, Mareşal Fevzi Çakmak, Yüzbaşı Cengiz Topel; Fatih Sultan Mehmet, Genç Osman*

*****Akrabalık bildiren kelimeler büyük harfle başlamaz:** *Tülay abla, Ayşe teyze, Fatma nine, Kemal dayı, Saim amca, Ali enişte.*

*****Akrabalık bildiren kelimeler başa geldiğinde lakap yerine kullanıldığı için büyük harfle başlar:** *Nene Hatun, Baba Gündüz, Dayı Kemal, Hala Sultan.*

*****Resmî yazılarda saygı bildiren sözlerden sonra gelen ve makam, mevki, unvan bildiren kelimeler de büyük harfle başlar:** *Sayın Bakan, Sayın Başkan, Sayın Rektör, Sayın Vali,*

*****Hitap kelimeleri de büyük harfle başlar:** *Sevgili Kardeşim, Aziz Dostum, Değerli Arkadaşım,*

6. Hayvanlara verilen özel adlar büyük harfle başlar: *Sarıkız, Fino, Karabaş, Pamuk, Minnoş, Tekir.*

7. Millet, boy, oymak adları büyük harfle başlar: *Türk, Alman, İngiliz, Rus, Arap, Japon; Oğuz, Kazak, Kırgız, Özbek, Tatar; Karakeçili*

8. Dil ve lehçe adları büyük harfle başlar: *Türkçe, Almanca, İngilizce, Rusça, Arapça; Oğuzca, Kazakça, Kırgızca, Özbekçe, Tatarca.*

9. Devlet adları büyük harfle başlar: *Türkiye Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, Suudi Arabistan, Azerbaycan Cumhuriyeti.*

10. Din ve mezhep adları ile bunların mensuplarını bildiren sözler büyük harfle başlar: *Müslümanlık, Müslüman; Hristiyanlık, Hristiyan; Musevilik, Musevi; Hanefilik, Hanefi; Malikilik, Maliki; Protestanlık, Protestan; Katoliklik, Katolik.*

11. Din ve mitoloji ile ilgili özel adlar büyük harfle başlar: *Tanrı, Allah, Cebrail, Zeus, Oziris, Kibele.*

Uyarı: Ancak *tanrı* kelimesi özel ad olarak kullanılmadığında küçük harfle başlar: *Eski Yunan tanrıları.* Bazı dinî terimlerin küçük harfle başlaması gelenekleşmiştir: *cennet, cehennem, uçmak, tamu, peygamber, sırat köprüsü*

YAZIM KURALLARI

12. Gezegen ve yıldız adları büyük harfle başlar: *Merkür, Neptün, Plüton, Halley, Dünya, Güneş, Ay* vb.

Uyarı: *Dünya, güneş, ay* kelimeleri gezegen anlamı dışında kullanıldığında küçük harfle başlar.

13. Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, köy, semt, cadde, sokak, semt vb.) büyük harfle başlar: *Asya, Amerika; İç Anadolu, Doğu Anadolu, Ankara, İstanbul, Taşkent, Turgutlu; Atatürk Bulvarı, Ziya Gökalp Caddesi; Sankiyedim Sokağı*

Uyarı: "*Doğu"* ve "*batı*" sözleri yön bildirdiğinde küçük olarak yazılır: *Bursa'nın doğusu*. Bu sözler düşünce, hayat tarzı, politika vb. anlamlar bildirdiğinde ise büyük olarak yazılır: *Batı medeniyeti, Doğu mistisizmi* vb.

Uyarı: Yer adlarında ilk isimden sonra gelen *deniz, nehir, göl, dağ, boğaz* vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar: *Ağrı Dağı, Çanakkale Boğazı, Ege Denizi, Van Gölü, Konya Ovası*

Uyarı: Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, bucak, belde, köy vb. sözler küçük harfle başlar: *Konya ili, Etimesgut ilçesi, Taflan köyü*

14. Mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak adlarında geçen *mahalle, meydan, bulvar, cadde, sokak* kelimeleri büyük harfle başlar: *Yıldız Mahallesi, Yunus Emre Mahallesi, Karaköy Meydanı, Zafer Meydanı, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı, Ziya Gökalp Bulvarı, Nene Hatun Caddesi, Cemal Nadir Sokağı, Fevzi Çakmak Sokağı, İnkılâp Sokağı, Reşat Nuri Sokağı, Türk Ocağı Sokağı.*

15. *Saray, köşk, han, kale, köprü, anıt* vb. yapı adlarının bütün kelimeleri büyük harfle başlar: *Topkapı Sarayı, Dolmabahçe Sarayı, İshakpaşa Sarayı, Çankaya Köşkü, Horozlu Han, Ankara Kalesi, Alanya Kalesi, Galata Köprüsü,*

16. Kurum, kuruluş ve kurul adlarının her kelimesi büyük harfle başlar: *Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Dil Kurumu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Devlet Malzeme Ofisi, Millî Kütüphane, Atatürk Orman Çiftliği, Çankaya Lisesi; Anadolu Kulübü, Mavi Köşe Bakkaliyesi; Türk Ocağı, Yeşilay Derneği, Muharip Gaziler Derneği, Emek İnşaat; Bakanlar Kurulu, Danışma Kurulu, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı; Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü*

17. Kitap, dergi, gazete ve sanat eserlerinin (tablo, heykel, müzik) her kelimesi büyük harfle başlar: *Kendi Gök Kubbemiz, Sinekli Bakkal; Türk Dili, Varlık; Resmî Gazete, Hürriyet, Saraydan Kız Kaçırma, Onuncu Yıl Marşı.*

Uyarı: Özel ada dâhil olmayan *gazete, dergi, tablo* vb. sözler büyük harfle başlamaz: *Milliyet gazetesi, Türk Dili dergisi, Halı Dokuyan Kızlar tablosu.*

Uyarı: Büyük harflerin kullanıldığı yerlerde bulunan *ve, ile, ya, veya, yahut, ki, da, de* sözleriyle *mı, mi, mu, mü* **soru eki küçük harfle yazılır:** *Mai ve Siyah, Suç ve Ceza, Leyla ile Mecnun, Turfanda mı, Turfa mı? Diyorlar ki, Dünyaya İkinci Geliş yahut Sır İçinde Esrar, Ya Devlet Başa ya Kuzgun Leşe*

18. Millî ve dinî bayramlarla bayram niteliği kazanmış günlerin adları büyük harfle başlar: *29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı, Nevruz Bayramı, Anneler Günü, Öğretmenler Günü, 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü, 14 Mart Tıp Bayramı, Hıdırellez.*

19. Tarihî olay, çağ ve dönem adları büyük harfle başlar: *Kurtuluş Savaşı, Millî Mücadele, Cilalı Taş Devri, İlk Çağ, Yükselme Devri, Millî Edebiyat Dönemi, Servetifünun Dönemi, Tanzimat Dönemi.*

Uyarı: Tarihî dönem bildirmeyip tür veya tarz bildiren terimler küçük harfle başlar: *divan şiiri, divan edebiyatı, halk şiiri, halk edebiyatı, eski Türk edebiyatı, Türk dili, Türk sanat müziği, Türk halk müziği, tekke edebiyatı.*

20. Özel adlardan türetilen bütün kelimeler büyük harfle başlar: *Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Türkolog, Türkoloji, Avrupalı, Avrupalılaşmak, Asyalılık, Darvinci, Konyalı, Bursalı.*

Uyarı: Para birimleri büyük harfle başlamaz: *avro, dinar, dolar, lira, yeni kuruş, liret.*

Uyarı: Özel adlar yerine kullanılan *"o"* zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz.

21. Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde özel adlar büyük harfle başlar: *Antep fıstığı, Brüksel lahanası, Frenk gömleği, Hindistan cevizi, İngiliz anahtarı, Japon gülü, Maraş dondurması, Van kedisi.*

22. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adları büyük harfle başlar: *29 Mayıs 1453 Salı günü, 29 Ekim 1923, 28 Aralık 1982'de göreve başladı. Lale festivali 25 Haziranda başlayacak. 1919 senesi Mayısının 19'uncu günü Samsun'a çıktım.*

Uyarı: Belirli bir tarihi belirtmeyen ay ve gün adları küçük harfle başlar: *Okullar genellikle eylülün ikinci haftasında öğretime başlar. Yürütme Kurulu toplantılarını perşembe günleri yaparız.*

23. Levhalar ve açıklama yazıları büyük harfle başlar: *Giriş, Çıkış, Müdür, Vezne, Başkan, Doktor, Otobüs Durağı, Dolmuş Durağı, Şehirler Arası Telefon, III. Kat, IV. Sınıf, I. Blok.*

BİRLEŞİK YAZILAN KELİMLER

Belirtisiz isim tamlamaları, sıfat tamlamaları, birleşik fiiller, ikilemeler, kısaltma grupları ve kalıplaşmış çekimli fiillerden oluşan ifadeler, yeni bir kavramı karşıladıklarında birleşik kelime olurlar: *yer çekimi, hanımeli, ses bilgisi; beyaz peynir, açıkgöz, söz etmek, zikretmek, hasta olmak, gelebilmek, yazadurmak, alıvermek; çoluk çocuk, çıtçıt, altüst; başüstüne, günaydın; sağ ol, ateşkes, külbastı.*

A. BİTİŞİK YAZILAN BİRLEŞİK KELİMELER

1. Ses düşmesine uğrayan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *kaynana (< kayın ana), kaynata (< kayın ata), nasıl (< ne asıl), niçin (< ne için), pazartesi (< pazar ertesi), sütlaç (< sütlü aş), birbiri (< biri biri), emretmek* (<emir etmek), *kaybolmak* (<kayıp olmak); *haletmek (<hal' etmek=tahttan indirmek), meno-lunmak (<men' olunmak); affetmek* (<af etmek), *reddetmek* (<ret etmek).

2. Kelimelerden her ikisi veya ikincisi, birleşme sırasında benzetme yoluyla anlam değişmesine uğradığında bu tür birleşik kelimeler bitişik yazılır.

a. Bitki adları: *aslanağzı*, *civanperçemi, keçiboynuzu*, *kuşburnu*, *turnagagası*

b. Hayvan adları: *danaburnu* (böcek), *akbaş* (kuş), *karafatma* (böcek), *kızılkanat* (balık), *sarıkuyruk* (balık), *yeşilbaş* (ördek), *sazkayası* (balık), *yalıçapkını* (kuş)

c. Hastalık adları: *itdirseği* (arpacık), *delibaş*, *karabacak*

ç. Yiyecek adları: *dilberdudağı* (tatlı), *hanımgöbeği* (tatlı), *hanımparmağı* (tatlı),*kadınbudu* (köfte), *kadıngöbeği* (tat lı), *kargabeyni* (yemek), *kedidili* (bisküvi), *tavukgöğsü*(tat lı), *vezirparmağı* (tatlı)

d. Oyun adları: *beştaş*, *dokuztaş*, *üçtaş*.

f. Gök cisimlerinin adları: *Arıkovanı* (yıldız kümesi), *Büyükayı* (yıldız kümesi), *Küçükayı* (yıldız kümesi), *Samanyolu* (yıldız kümesi), *Yedikardeş* (yıldız kümesi).

g. Renk adları: *baklaçiçeği, balköpüğü, camgöbeği, devetüyü, fildişi, gülkurusu, kavuniçi, narçiçeği, vişneçürüğü, yavruağzı*.

3. Kurallı bileşik fiiller bitişik yazılır: *alabildiğine, yapabilmek; uyuyakalmak; gidedurmak; çıkagelmek, düşeyazmak, öleyazmak; alıvermek, gelivermek, uçuvermek; düşmeyegör*

4. Bir veya iki ögesi emir kipiyle kurulan kalıplaşmış birleşik kelimeler bitişik yazılır: *alaşağı*, *albeni, ateşkes, çalçene, çalyaka, dönbaba, gelberi, incitmebeni, rastgele, sallabaş, sallasırt, sıkboğaz, unutmabeni; çekyat, geçgeç, kaçgöç, kapkaç, örtbas, seçal*, *veryansın*, *yapboz*, *yazboz tahtası*.

5. *-an/-en, -r/-ar/-er/-ır/-ir, -maz/-mez* ve *-mış/-miş* sıfat-fiil eklerinin kalıplaşmasıyla oluşan birleşik kelimeler bitişik yazılır: ağaçkakan, cankurtaran, çöpçatan, dalgakıran, oyunbozan, yelkovan, yolgeçen; akımtoplar, altıpatlar, barışsever, basınçölçer, betonkarar, bilgisayar, uçaksavar, yurtsever; baştanımaz, değerbilmez, etyemez, hacıyatmaz, kuşkonmaz, külyutmaz, tanrıtanımaz, varyemez; *çokbilmiş, güngörmüş*

6. İkinci kelimesi *-dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü)* kalıplaşmış belirli geçmiş zaman ekleriyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *albastı, ciğerdeldi, çıtkırıldım, dalbastı, gecekondu, gündöndü, hünkârbeğendi, imambayıldı, karyağdı, külbastı, mirasyedi, papazkaçtı, serdengeçti, şıpsevdi*

7. Her iki kelimesi de *-dı (-di / -du / -dü, -tı / -ti / -tu / -tü)* belirli geçmiş zaman veya *-r /-ar /-er* geniş zaman eklerini almış ve kalıplaşmış bulunan birleşik kelimeler bitişik yazılır: *dedikodu, kaptıkaçtı, oldubitti, uçtuuçtu* (oyun); *biçerbağlar, biçerdöver, göçerkonar, kazaratar, konargöçer, okuryazar, uyurgezer, yanardöner*

8. Somut olarak yer bildirmeyen *alt, üst* ve *üzeri* **sözlerinin sona getirilmesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:** *ayakaltı, bilinçaltı, gözaltı* (gözetim), *şuuraltı; akşamüstü, akşamüzeri, ayaküstü, ayaküzeri, bayramüstü, gerçeküstü, ikindiüstü, olağanüstü, öğleüstü, öğleüzeri, suçüstü, yüzüstü.*

9. İki veya daha çok kelimenin birleşmesinden oluşmuş kişi adları, soyadları ve lakaplar bitişik yazılır: *Alper, Aydoğdu, Birol, Gülnihal, Gülseren, Gündoğdu, Şenol, Varol;*

10. İki veya daha çok kelimeden oluşmuş Türkçe yer adları bitişik yazılır: *Çanakkale, Gümüşhane; Acıpayam, Pınarbaşı, Şebinkarahisar; Beşiktaş, Kabataş.*

11. Ara yönleri belirten kelimeler bitişik yazılır: *güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı, kuzeydoğu.*

☺**Uyarı:** Dilimizde her iki ögesi de asıl anlamını koruduğu hâlde yaygın bir biçimde gelenekleşmiş olarak bitişik yazılan kelimeler de vardır:

a. *"baş"* **sözüyle oluşturulan sıfat tamlamaları:** *başbakan, başçavuş, başhekim, başhemşire, başkahraman, başkarakter, başkent, başkomutan, başköşe, başmüfettiş, başöğretmen, başparmak, başpehlivan, başrol, başsavcı,*

b. Bir topluluğun yöneticisi anlamındaki "*başı"* **sözüyle oluşturulan belirtisiz isim tamlamaları:** *aşçıbaşı, binbaşı, çarkçıbaşı, elebaşı, onbaşı, ustabaşı, yüzbaşı.*

c. *Oğlu, kızı* **sözleri:** *çapanoğlu, eloğlu, hinoğluhin, elkızı.*

ç. *Ağa, bey, efendi, hanım, nine* **vb. sözlerle kurulan birleşik kelimeler:** *ağababa, ağabey, beyefendi, efendibaba, hanımanne, hanımefendi, hacıağa, hıyarağalık*

12. *Ev* **kelimesiyle kurulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:** *aşevi, bakımevi, basımevi, doğumevi, gözlemevi, huzurevi, konukevi, orduevi, öğretmenevi, polisevi, yayınevi.*

13. *Hane, name, zade* **kelimeleriyle oluşturulan birleşik kelimeler bitişik yazılır:** *çayhane, dershane, kahvehane, yazıhane; beyanname, kanunname, seyahatname, siyasetname; amcazade, dayızade, teyzezade.*

Uyarı: *Eczahane, hastahane, pastahane, postahane* sözleri kullanımdaki yaygınlık dolayısıyla *eczane, hastane, pastane, postane* biçiminde yazılmaktadır.

14. Farsça ve Arapça kurala göre oluşturulan isim ve sıfat tamlamaları ile kalıplaşmış biçimler bitişik yazılır: *darıdünya, ehlibeyt, ehvenişer, erkânıharp, fecrisadık, gayrimenkul, gayrimeşru, hüsnükuruntu, hüsnüniyet, suikast, darülaceze, darülfünun, fevkalade, şeyhülislam, âlemşümul, cihanşümul, aleykümselâm, bismillah, fenafillâh, inşallah, maşallah, velhasıl, velhasılıkelam.*

15. Kanunda bitişik geçen veya bitişik olarak tescil ettirilmiş olan kuruluş adları bitişik yazılır: *İçişleri, Dışişleri, Genelkurmay, Yükseköğretim.*

B. AYRI YAZILAN BİRLEŞİK KELİMELER

1. e*tmek, edilmek, eylemek, kılmak, kılınmak, olmak, olunmak* yardımcı fiilleriyle kurulan birleşik fiiller herhangi bir ses düşmesine veya türemesine uğramazsa ayrı yazılır: *alt etmek, arz etmek, azat etmek, boş olmak, dans etmek, el etmek, göç etmek, ilan etmek, kabul etmek, kul etmek, kul olmak, not etmek, oyun etmek, sağ olmak, söz etmek, terk etmek, var olmak, yok etmek, yok olmak.*

2. Birleşme sırasında kelimelerinden hiçbiri veya ikinci kelimesi anlam değişikliğine uğramayan birleşik kelimeler ayrı yazılır.

a. Hayvan türlerinden birinin adıyla kurulanlar: *ada balığı, ateş balığı, kedi balığı, kılıç balığı, köpek balığı, ton balığı, yılan balığı, ardıç kuşu, arı kuşu, alıcı kuş; ağustos böceği, ipek böceği, uğur böceği; at sineği, et sineği; deniz yılanı, ok yılanı, su yılanı; yaban keçisi; fındık faresi, tarla faresi; dağ sıçanı, tarla sıçanı; dağ tavuğu; Amerika tavşanı, yaban tavşanı; kaya örümceği, şeytan örümceği; bal arısı, yaban arısı; Pekin ördeği, yaban ördeği; Van kedisi; Afrika domuzu*

b. Bitki türlerinden birinin adıyla kurulanlar: *ayrık otu, beşparmak otu, çörek otu, eğrelti otu, güzelavrat otu.*

ateş çiçeği, çuha çiçeği, güzelhatun çiçeği, ipek çiçeği, küpe çiçeği, lavanta çiçeği, mum çiçeği, yayla çiçeği.

avize ağacı, ban ağacı, dantel ağacı, kâğıt ağacı, mantar ağacı, mercan ağacı, öd ağacı.

altın kökü, boya kökü, eğir kökü, helvacı kökü, meyan kökü; ek kök, saçak kök, yumru kök.

kuru fasulye, kuru incir, kuru soğan, kuru üzüm.

Uyarı: Çiçek dışında anlamlar taşıyan *baklaçiçeği* (renk), *narçiçeği* (renk),*suçiçeği* (hastalık); ot dışında anlamlar taşıyan *ağızotu* (barut), *sıçanotu* (arsenik); ses düşmesine uğramış olan *çöreotu* ve yaygın bir biçimde gelenekleşmiş olan *semizotu*, *dereotu* bitişik yazılır.

c. Durum, olgu ve olay bildiren sözlerden biriyle kurulan birleşik kelimeler: *açık oturum, açık öğretim, ana dili, baş ağrısı, baş belası, baş dönmesi, çıkış yolu, çözüm yolu, dil birliği, iş birliği, iş bölümü, ses uyumu, yer çekimi.*

d. *Bilim* ve *bilgi* **sözleriyle kurulan birleşik kelimeler:** *anlam bilimi, dil bilimi, edebiyat bilimi, dil bilgisi, halk bilgisi, ses bilgisi, şekil bilgisi.*

e. Yiyecek, içecek adlarından biriyle kurulan birleşik kelimeler: *bohça böreği, talaş böreği; badem yağı, kuyruk yağı; meyve suyu; kaşar peyniri, tulum peyniri, beyaz peynir; Adana kebabı; İnegöl köftesi; ezogelin çorbası, mercimek çorbası, yoğurt çorbası; irmik helvası, koz helva; acı badem kurabiyesi; Kemalpaşa tatlısı, yoğurt tatlısı; badem şekeri, burgu makarna; kakaolu kek,*

üzümlü kek; çiğ köfte, içli köfte; dolma biber, kesme şeker, süzme yoğurt, yarma şeftali; kuru yemiş.

f. Gök cisimleri: *Çoban Yıldızı, Kervan Yıldızı, Kutup Yıldızı, kuyruklu yıldız; gök taşı, meteor taşı.*

g. Zamanla ilgili birleşik kelimeler: *bağ bozumu, gece yarısı, gün ortası, hafta başı, hafta sonu.*

3. *Dış, iç, öte, sıra* **sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır:** *ahlak dışı, çağ dışı, din dışı, kanun dışı, olağan dışı, yasa dışı; ceviz içi, hafta içi, yurt içi; fizik ötesi, kızıl ötesi, mor ötesi, sınır ötesi; aklı sıra, ardı sıra, peşi sıra, yanı sıra.*

4. Somut olarak yer belirten *alt* ve *üst* sözleriyle oluşturulan birleşik kelime ve terimler ayrı yazılır: *deri altı, su altı, toprak altı, yer altı (yüzey); arka üstü, baş üstü, böbrek üstü bezi, tepe üstü* (trafikte).

YABANCI SÖZCÜKLERİN YAZIMI

Latin Yazı Sistemini Kullanan Dillerdeki Adların Yazılışı

1. **Latin yazı sistemini kullanan dillerdeki özel adlar özgün biçimleriyle yazılır:** *Beethoven, Byron, Cervantes, Chopin, Eminescu, Grimm, Horatius, Molière, Puccini, Rousseau, Shakespeare; Bologna, Buenos Aires, Iorga, Ile-de-France, Karlovy Vary, Latium, Loire, Mann, New York, Nice, Rio de Janerio, Vaasa, Wuppertal.*

Uyarı: Ancak Batı dillerinde kullanılan adların okunuşları ayraç içinde gösterilebilir: *Shakespeare (Şekspir)* vb.

Yabancı özel adlardan türetilmiş akım adları Türkçe söylenişlerine göre yazılır: *Dekartçılık, Epikürcülük, Kalvenci, Kalvencilik, Kalvenizm, Kartezyenizm, Marksçılık, Marksist, Marksizm.*

2. Batı kökenli kişi ve yer adlarının bir bölümü eskiden beri dilimizde yerleştiği biçimiyle yazılır: *Napolyon, Şarlken, Şarl (Demirbaş Şarl); Atina, Brüksel, Cenevre, Londra, Marsilya, Münih, Paris, Roma, Selanik, Venedik, Viyana, Zürih; Hollanda, Letonya, Lüksemburg.*

3. Ait olduğu dilde ayrı yazılan yer adları Türkçede de ayrı yazılır: *Buenos Aires, New Orleans, New York, Rio de Janeiro, San Marino*

KISALTMALARIN YAZIMI

1. Kuruluş, kitap, dergi ve yön adlarının kısaltmaları genellikle her kelimenin ilk harfinin büyük olarak yazılmasıyla yapılır: *TBMM* (Türkiye Büyük Millet Meclisi), *TDK* (Türk Dil Kurumu), *ABD* (Amerika Birleşik Devletleri); *KB* (Kutadgu Bilig); *TD* (Türk Dili), *TK* (Türk Kültürü); *BOTAŞ* (Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi), *İLESAM* (İlim ve Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği), *TÖMER* (Türkçe Öğretim Merkezi).

Uyarı: Gelenekleşmiş olan *T.C.* (Türkiye Cumhuriyeti) ve *T.* (Türkçe) kısaltmalarının dışında büyük harflerle yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.

2. Element ve ölçülerin uluslararası kısaltmaları kabul edilmiştir: *C* (karbon), *Ca* (kalsiyum), *Fe*(demir); *m* (metre), *mm* (milimetre), *cm* (santimetre), *km* (kilometre), *g* (gram), *kg* (kilogram), *l*(litre), *hl* (hektolitre), *mg* (miligram), m^2 (metre kare), cm^2 (santimetre kare).

3. Küçük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde kelimenin okunuşu esas alınır: *cm'yi, kg'dan, mm'den, YKr'un*. Büyük harflerle yapılan kısaltmalara getirilen eklerde ise kısaltmanın son harfinin okunuşu esas alınır: *BDT'ye, TDK'den, THY'de, TRT'den, YTL'nin.* Ancak kısaltması büyük harflerle yapıldığı hâlde bir kelime gibi okunan kısaltmalara getirilen eklerde kısaltmanın okunuşu esas alınır: *ASELSAN'da, BOTAŞ'ın, NATO'dan, UNESCO'ya.*

Sonunda nokta bulunan kısaltmalar kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek, noktadan sonra ve kelimenin okunuşuna uygun olarak yazılır: *Alm.dan, İng.yi, vb.leri.*

Uyarı: Ancak *birlik* kelimesiyle yapılan kısaltmalarda söyleyişte *k*'nin yumuşatılması normaldir: *ÇUKOBİRLİK'e* (söylenişi ÇUKOBİRLİĞE), *FİSKOBİRLİK'in* (söylenişi FİSKOBİRLİĞİN)

SAYILARIN YAZILIŞI

1. Sayılar metin içerisinde yazıyla yazılır: *bin yıldan beri, dört kardeş, haftanın beşinci günü, üç ayda bir, yüz soru, iki hafta sonra, üçüncü sınıf.*

Uyarı: Buna karşılık saat, para tutarı, ölçü, istatistik verilere ilişkin sayılarda rakam kullanılır: *17.30'da, 11.00'de, 1.500.000 lira, 25 kilogram, 150 kilometre, 15 metre kumaş, 1.250.000 kişi, % 25, % 50.*

Uyarı: Saat ve dakikalar metin içinde yazıyla da yazılabilir: *saat dokuzu beş geçe, saat yediye çeyrek kala, saat sekizi on dakika üç saniye geçe, mesela saat onda.*

2. Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ayrı yazılır: *iki yüz, üç yüz altmış beş.*

3. Para ile ilgili işlem ve senet, çek vb. ticarî belgelerde geçen sayılar bitişik yazılır: *650,35 (altıyüzelliTL, otuzbeşKr).*

4. Romen rakamları ancak yüzyıllarda, hükümdar adlarında, tarihlerde ayların yazılışında, kitap ve dergi ciltlerinde ve kitapların asıl bölümlerinden önceki sayfaların numaralandırılmasında kullanılabilir: *XX. yüzyıl, III. Selim, XIV. Louis, II. Wilhelm, V. Karl, VIII. Edward, 1.XI.1928, I. Cilt, XII. Cilt.*

5. Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur: *326.197, 49.750.812, 28.434.250.310.500.*

6. Sayılarda kesirler virgül ile ayrılır: *15,2* (15 tam, onda 2), *5,26* (5 tam, yüzde 26).

7. Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra bir nokta konur ya da rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır: *15., 56., XX.; 5'inci, 6'ncı.*

Uyarı: Sıra sayıları ekle gösterildiğinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılır; ayrıca nokta konmaz: *8.'inci değil 8'inci, 2.'nci değil 2'nci.*

8. Üleştirme sayıları rakamla değil yazıyla belirtilir: *2'şer değil ikişer, 9'ar değil dokuzar, 100'er değil yüzer.*

"mi" SORU EDATININ YAZIMI

Bu edat kendinden önceki sözcükten ayrı kendinden sonraki eklere bitişik yazılır. Alıyor musunuz?
Eve gittin mi?
Tatlı mı tatlı bir çocuktu.
Uyudu mu bir daha dünyayı duymaz.

"de" BAĞLACININ YAZIMI

***** *"de"* **bağlacı ayrı yazılır; ancak, kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak büyük ünlü uyumuna uyarak,** *" -da -de"* **biçimini alır**. Annesi de babası da geldi.

***** *"de"* **bağlacı sertleşmez.** (-te, -ta olmaz)

***** *"ya"* **sözüyle birlikte kullanılan** *"da"* **mutlaka ayrı yazılır.** ya da

*** "de", "da" bağlacını kendisinden önceki kelimeden kesme ile ayırmak yanlıştır. Bu bağlacı tamamen ayrı yazmak gerekir.**
Ali de sinemaya geldi.

*** Bulunma hal eki olan "-***da, -de, -ta, te" nin " -de, -da"* **bağlacı ile hiçbir ilgisi yoktur; bulunma hali eki, getirildiği kelimeye bitişik yazılır ve sertleşir. Özel isimden kesmeyle ayrılır.**
Yurtta sulh, cihanda sulh

"ki" BAĞLACININ YAZIMI

***** "ki" **bağlacı ayrı yazılır.**
demek ki, kaldı ki, bilmem ki.
Sen ki burçlara bayrak olacak kumaştansın.

***** "ki" **bağlacı, birkaç örnekte kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır.**
belki, çünkü, halbuki, mademki, meğerki, sanki

*** Şüphe ve pekiştirme göreviyle kullanılan ki sözü de ayrı yazılır.**
Seni tanıyor muyum ki?

Not: "Sıfat yapım eki" ve "ilgi zamiri ki" kendinden önceki sözcüğe bitişik yazılır. Gözündeki yaşlar, masadaki sizin mi?

İKİLEMELERİN YAZIMI

*** İkilemeyi oluşturan sözcüklerin arasına hiçbir noktalama işareti giremez.**
"Ağır, ağır çıkacaksın bu merdivenlerden" yanlış

*** Pekiştirmeli sözcükler ise daima bitişik yazılır.**
Masmaviydi gökyüzü. Sapasağlam, apayrı, sırılsıklam

NOKTALAMA İŞARETLERİ

NOKTA (.)

***** Cümlenin sonuna konur:**
Bahar gelince ortalık canlanır.

***** Küçük harfli kısaltmaların sonuna konur**:
Alb. (albay), *Dr.* (doktor), *Yrd. Doç.* (yardımcı doçent), *Prof.* (profesör), *Cad*. (cadde), *Sok*. (sokak), *s.* (sayfa), *sf.* (sıfat), *vb.* (ve başkası ve benzeri ve bunun gibi), *Alm.* (Almanca), *Ar.* (Arapça), *İng.* (İngilizce).

***** Sayılardan sonra sıra bildirmek için konur:**
3. (üçüncü) 5. (beşinci) XV. (on beşinci)

***** Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur:**
29.10.1959

***** Tarihlerde ay adları yazıyla da yazılabilir. Bu durumda ay adlarından önce ve sonra nokta kullanılmaz:**
29 Ekim 1959

***** Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için konur**:
Otobüs 12.30'da kalktı.
Ders 11.00'de başlayacak.

*****Beş ve beşten çok rakamlı sayılar sondan sayılmak üzere üçlü gruplara ayrılarak yazılır ve araya nokta konur:** *326.197, 49.750.812, 28.434.250.310.500.*

VİRGÜL (,)

***** Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına konur.**
İri, siyah gözleri vardı.

***** Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur:**
Çamaşırlarını yıkadı, dışarı astı.

***** Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş özneden sonra konulabilir:**
Kadın, yıllar önce kaybettiği çocuğuna kavuştu.

***** Cümle içinde ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için konur. Burada kısa çizgi de konur.**
Cihan yıkılsa, emin ol, bu cephe sarsılmaz.
Kapıdaki kadın, iri gözlü olan, annemin arkadaşıymış.

***** Anlamı güçlendirmek için tekrarlanan kelimeler arasına konur.**
Akşam, yine akşam, yine akşam…
Göllerde bu dem bir kamış olsam!

***** Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden önce ve sonra konur:** Bana, seni seviyorum, dedi.
Atatürk, hayatta en hakiki mürşit ilimdir, dedi.

*****Konuşma çizgisinden önce konur:**
Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e,
– Bu anahtar köşkü de açar, dedi.

***** Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren "**hayır", "yok", "evet", "peki" **gibi kelimelerden sonra konur.**
Evet, senin dediklerine ben de katılıyorum.

***** Hitap için kullanılan kelimelerden sonra konur.**
Dostlarım, Sayın Başkan, Sevgili Kardeşim, Değerli Arkadaşım,

***** Anlamca karışan kelimeleri ayırmada kullanılır.**
"Genç, adama bir şeyler söyledi." cümlesinde virgül özneyi ayırmak için kullanılmıştır.

***** Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için konur.**
1,5 4,1 3,1 4,86

***** Metin içinde art arda gelen zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra konur:**

Ancak yemekte bir karara varıp, arkadaşına dikkatli dikkatli bakarak konuştu.

UYARI: Metin içinde zarf-fiil eki almış kelimelerden sonra virgül konmaz:

Cumaları bahçede buluştukça kıza kendisinin adi bir mektep talebesi olmadığını anlatmaya çalışıyordu.

Meydanlığa varmadan bir iki defa İsmail kendisini gördü mü diye kahveye baktı.

UYARI: Metin içinde ve, veya, yahut, ya ... ya bağlaçlarından önce de sonra da virgül konmaz:

Ya şevk içinde harap ol ya aşk içinde gönül
Ya lale açmalıdır göğsümüzde yahut gül!

UYARI: Tekrarlı bağlaçlardan önce ve sonra virgül konmaz:

Hem gider hem ağlar. Ya bu deveyi gütmeli ya bu diyardan gitmeli. Ne kız verir ne dünürü küstürür. Bu kurallar bugün de yarın da geçerli olacaktır.

UYARI: Cümlede pekiştirme ve bağlama görevinde kullanılan da / de bağlacından sonra virgül konmaz:

İmlamız lisanımız düzelince, lisanımız da kafamız düzelince düzelecek çünkü o da ancak onlar kadar bozuktur, fazla değil!

UYARI: Metin içinde -ınca / -ince anlamıyla zarf-fiil görevinde kullanılan mı / mi ekinden sonra virgül konmaz:

Ben aç yattım mı kötü kötü rüyalar görürüm nedense.

Öyle zekiler vardır, konuştular mı ağızlarından bal akıyor sanırsın.

UYARI: Şart ekinden sonra virgül konmaz:

Tenha köşelerde ağız ağıza konuşurken yanlarına biri gelecek olursa hemen susuyorlardı.

NOKTALI VİRGÜL (;)

***** Cümle içinde virgüllerle ayrılmış tür ya da takımları birbirinden ayırmak için konur.**
Yazın üzüm, şeftali, erik; kışın nar, portakal yemeyi severim.
Erkek çocuklara Doğan, Tuğrul, Aslan, Orhan; kız çocuklara ise İnci, Çiçek, Gönül, Yonca adları verilir.

***** Öğeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için konur.**
Ayşe, Ali geldi; Osman, Arif gelmedi.

***** Birden fazla virgülün kullanıldığı cümlelerde öznenin diğer öğelere karışmasını önlemek için konur.**
Ali; Hakan, Ayşe ve Osman'dan daha uzundur.
Yeni usul şiirimiz; zevksiz, köksüz, acemice görünüyordu.

***** Kendilerinden evvelki cümleyle ilgi kuran** ancak, yalnız, fakat lakin çünkü yoksa **gibi cümle başı bağlaçlarından önce konabilir.**
Vatan için ölmek var; fakat borcum yaşamaktır.

İKİ NOKTA (:)

***** Kendisinden sonra örnek verilecek cümlenin sonuna konur.**
Gogol'un tablosunda neler yok ki: dağlar, ovalar, nehirler...

***** Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümle ya da sözcükten sonra konur.**
Bu kararın istinat ettiği en kuvvetli muhakeme ve mantık şu idi: Esas, Türk milletinin haysiyetli ve şerefli bir millet olarak yaşamasıdır.

UYARI: İki noktadan sonra gelen kısım bir cümle ise büyük harfle başlar, cümle değil ise küçük harfle başlar.

***** Başkasının sözü aktarılırken tırnak işaretinden önce konur.**
Çocuk sordu : "Baban sana ne aldı?" Yunus şöyle diyor: "Yaratılanı hoş gör, yaratandan ötürü."

*****Edebî eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişinin adından sonra konur:**
Bilge Kağan: Türklerim, işitin!

ÜÇ NOKTA (...)

***** Tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.**
Seni öyle seviyorum ki...
İçimden bir ses tut şunu...

NOKTALAMA İŞARETLERİ

***** Benzer örneklerin sürdüğünü göstermek için kullanılır.**
Yüzümüzü ağartan nice şairler vardır : Fuzuli, Baki, Nedim...
Halının üzerinde renk renk çiçekler, nakışlar, desenler...

***** Söylenmek istenmeyen kelimelerin yerine konur.**
Olaya A... da karışmış

SORU İŞARETİ (?)

***** Soru bildiren cümle ya da sözlerin sonuna konur.**
Söylediklerin doğru mu?
Sular mı yandı?
Neden tunca benziyor mermer?

UYARI: Bazen cevabın ne olacağı sözün gelişinden belli olan cümlelerin sonuna da soru işareti konur: Haksız mıyım? Onun gibisi bu dünyaya geldi mi?

***** Bilinmeyen yer, tarih gibi durumlar için kullanılır.**
Fuzuli (? - 1556)

***** Bir bilginin şüpheyle karşılandığı ya da kesin olmadığı durumlarda parantez içinde soru işareti kullanılır.**
Bu şiiri askerdeyken (?) annesine yazmış.

Uyarı: mı/mi edat cümleye zaman anlamı katıyorsa soru işareti konmaz:
Bulutlar dağıldı mı yola çıkarız.
Eve geldi mi gideceğiz.

Uyarı: Soru ifadesi taşıyan sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti en sona konur. Elbiseyi babası mı aldı, annesi mi aldı?

ÜNLEM İŞARETİ (!)

***** Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur.**
Yazık sana! Tuh sana!
Sen de mi Bürütüs!

***** Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konur.**
Ak tolgalı beylerbeyi haykırdı. İlerle!

***** Bir söze alay, kinaye veya küçümseme anlamı kazandırmak için ayraç içinde ünlem işareti kullanılır.** Günde 2000 soru çözermiş (!)

KISA ÇİZGİ (-)

***** Satıra sığmayan kelimeler bölünürken satır sonuna konur.**
Konuşulanlara kızıyor, ağza alınmayacak küfürler ediyordu.

***** Ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için kullanılır.**
Kapıdan bakan kadın -iri gözlü olan -annemin okul arkadaşıymış.

***** Dil bilgisinde kökleri ve ekleri ayırmak için konur.**
dur -gun, su -la , yol -cu -luk

***** Dil bilgisinde eklerin başına konur.**
-den, -in, -i, -ce

*****Kelimeler arasında** *"-den...-a, ve, ile, ila, arasında"* **anlamlarını vermek için kullanılır:**
Türkçe-Fransızca Sözlük, Aydın-İzmir yolu, Ankara-İstanbul uçak seferleri, Türk-Alman ilişkileri, Ural-Altay dil grubu, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, 09.30-10.30, Beşiktaş-Fenerbahçe karşılaşması, 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı, 2003-2004 öğretim yılı.

TIRNAK İŞARETİ (")

***** Başka bir kimseden ya da yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.**
O bize : "Siz gidin ben sonra geleceğim." demişti.

UYARI: Aynen alınmayan söz ve yazılar tırnak içinde gösterilemez.

NOKTALAMA İŞARETLERİ

***** Özel olarak belirtilmek istenen sözler tırnak içine alınır.**
İnsanoğlunun kılavuzu "akıl" dır.

***** Kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınır.**
Cahit Sıtkı'nın "35 Yaş" şiirini çok sevmiştim.

UYARI: Kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içine alınmadan koyu harflerle de yazılabilir.

UYARI: Tırnak içine alınan sözlerden sonra kesme işareti kullanılmaz: *Yahya Kemal'in "Aziz İstanbul"unu okudunuz mu?*

KESME İŞARETİ (')

1. Özel adlara getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır: *Kurtuluş Savaşı'nı, Atatürk'üm, Türkiye'mizin, Fatih Sultan Mehmet'e, Muhibbi'nin, Gül Baba'ya, Sultan Ana'nın, Mehmet Emin Yurdakul'dan, Kâzım Karabekir'i, Yunus Emre'yi, Ziya Gökalp'tan, Refik Halit Karay'mış, Ahmet Cevat Emre'dir, Namık Kemal'se, Şinasi'yle, Alman'sınız, Kırgız'ım, Karakeçili'nin, Osmanlı Devleti'ndeki, Cebrail'den, Çanakkale Boğazı'nın, Samanyolu'nda, Sait Halim Paşa Yalısı'ndan, Resmî Gazete'de, Millî Eğitim Temel Kanunu'na, Telif Hakkı Yayın ve Satış Yönetmeliği'ni,* ***Eski Çağ'ın,*** *Yükselme Dönemi'nin, Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'na* vb.

"Onun için Batı'da bunlara birer fonksiyon buluyorlar."

1919 senesi Mayıs'ının 19'uncu günü Samsun'a çıktım.

UYARI: Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti kullanılır: *Hisar'dan, Boğaz'dan*

UYARI: Özel adlar için yay ayraç içinde bir açıklama yapıldığında kesme işareti yay ayraçtan önce konur: *Yunus Emre'nin (1240?-1320), Yakup Kadri'nin (Karaosmanoğlu)*

UYARI: Ek getirildiğinde Avrupa Birliği kesme işareti ile kullanılır: *Avrupa Birliği'ne üye ülkeler...*

UYARI: Sonunda 3. teklik kişi iyelik eki olan özel ada, bu ek dışında başka bir iyelik eki getirildiğinde kesme işareti konmaz: *Boğaz Köprümüzün güzelliği, Amik Ovamızın bitki örtüsü, Kuşadamızdaki liman* vb.

UYARI: Kurum, kuruluş, kurul, birleşim, oturum ve iş yeri adlarına gelen ekler kesmeyle ayrılmaz: *Türkiye Büyük Millet Meclisine, Türk Dil Kurumundan, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığına, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığının; Bakanlar Kurulunun, Danışma Kurulundan, Yürütme Kuruluna; Türkiye Büyük Millet Meclisinin 112'nci Birleşiminin 2'nci Oturumunda; Mavi Köşe Bakkaliyesinden*

UYARI: *Başbakanlık, Rektörlük* vb. sözler ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde *Başbakanlığa, Rektörlüğe* vb. biçimlerde yazılır.

UYARI: Özel adlara getirilen yapım ekleri, çokluk eki ve bunlardan sonra gelen diğer ekler kesmeyle ayrılmaz: *Türklük, Türkleşmek, Türkçü, Türkçülük, Türkçe, Müslümanlık, Hristiyanlık, Avrupalı, Avrupalılaşmak, Aydınlı, Konyalı, Bursalı, Ahmetler, Mehmetler, Yakup Kadriler, Türklerin, Türklüğün, Türkleşmekte, Türkçenin, Müslümanlıkta, Hollandalıdan, Hristiyanlıktan, Atatürkçülüğün*

UYARI: Özel adlar yerine kullanılan *"o"* zamiri cümle içinde büyük harfle yazılmaz ve kendisinden sonra gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.

2. Kişi adlarından sonra gelen saygı ve unvan sözlerine getirilen ekleri ayırmak için konur: *Nihat Bey'e, Ayşe Hanım'dan, Mahmut Efendi'ye, Enver Paşa'ya; Türk Dil Kurumu Başkanı'na*

NOKTALAMA İŞARETLERİ

3. Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için konur: *TBMM'nin, TDK'nin, BM'de, ABD'de, TV'ye*

4. Sayılara getirilen ekleri ayırmak için konur: *1985'te, 8'inci madde, 2'nci kat; 7,65'lik, 9,65'lik, 657'yle*

5. Belirli bir tarih bildiren ay ve gün adlarına gelen ekleri ayırmak için konur: *Başvurular 17 Aralık'a kadar sürecektir.*

6. Seslerin ölçü ve söyleyiş gereği düştüğünü göstermek için kullanılır:

Engel aramızı açtı n'eyleyim (Karacaoğlan)

Şems'in gözlerine bir şüphe çöreklendi: "Dostum ne'n var? Her şey yolunda mı?"

Güzelliğin on par'etmez, bu bendeki aşk olmasa

7. Bir ek veya harften sonra gelen ekleri ayırmak için konur: *a'dan z'ye kadar, Türkçede -lık'la yapılmış sözler.*

UYARI: Sonunda nokta bulunan kısaltmalarla üs işaretli kısaltmalar kesmeyle ayrılmaz. Bu tür kısaltmalarda ek noktadan ve üs işaretinden sonra, kelimenin ve üs işaretinin okunuşuna uygun olarak yazılır:
vb.leri, Alm.dan, İng.yi; cm^3e (santimetre küpe), *m^2ye* (metre kareye), *6^4ten* (altı üssü dörtten)

PARANTEZ (YAY AYRAÇ) İŞARETİ ( )

***** Aynı anlama gelen kelimelerden biri parantez içine alınır.**
İstikbalde (gelecekte) güzel günler var.

***** Cümle içinde kullanılan tarihler ya da bir sözcüğün anlamıyla ilgili notlar parantez içine alınır.**
Mehmet Akif (1873 -1937) Cumhuriyet sonrasında da yazmaya devam etmiştir.

***** Yabancı sözcüklerin okunuşu parantez içinde gösterilir.**
Montaigne (Monteyn) dünyanın en tanınmış deneme yazarıdır.

***** Tiyatro metinlerinde hareketleri anlatan bölümler parantez içine alınır.**
Kız: (sahnenin ortasına gelerek ellerini kaldırıp) "Beni kurtarın!" dedi.

***** Parantez içine alınan bölüm içinde tekrar parantez açılması gerekirse ilk önce köşeli parantez açılır ve parantez işareti kullanıldıktan sonra köşeli parantez kapatılır.**
Halka mal olmuş bu kişinin [Karacoğlan (16 -17.yy)] hayatı hakkında sadece rivayetler var.

DOĞRU	*YANLIŞ*	DOĞRU	*YANLIŞ*
perhiz	*pehriz*	voleybol	*veleybol*
orijinal	*orjinal*	hiç kimse	*hiçkimse*
kirpi	*kipri*	hiçbir	*hiç bir*
kirpik	*kiprik*	herkes	*herkez*
tıraş	*traş*	herhangi bir şey	*herhangi birşey*
soğan	*sovan*	bir an	*biran*
beğenmek	*beyenmek*	pek çok	*pekçok*
eğlence	*eylence*	pek az	*pekaz*
yurt dışı	*yurtdışı*	bir ara	*birara*
yurt içi	*yurtiçi*	birdenbire	*birden bire*
kılavuz	*klavuz*	alın teri	*alınteri*
Hristiyan	*Hıristiyan*	vazgeçmek	*vaz geçmek*
hoşça kal	*hoşçakal*	altmış	*atmış*
hoş geldin	*hoşgeldin*	diyalog	*dialog*
hoşgörü	*höş görü*	fiyat	*fiat*
stajyer	*stajer*	gasp etmek	*gaspetmek*
menemen	*melemen*	üsteğmen	*üstteğmen*
merhem	*melhem*	yan yana	*yanyana*
ya da	*yada*	art arda	*ardarda*
antrenman	*antreman*	el ele	*elele*
artırmak	*arttırmak*	kibrit	*kirbit*
yanlış	*yalnış*	insanoğlu	*insan oğlu*
yalnız	*yanlız*	gitgide	*git gide*
hiçbir	*hiç bir*	poğaça	*pohaça*
birkaç	*bir kaç*	egzoz	*eksos, eksoz*
birçok	*bir çok*	gardırop	*gardrop*
biraz	*bir az*	paramparça	*param parça*
herhangi bir	*herhangibir*	karmakarışık	*karma karışık*
bir şey	*birşey*	darmadağınık	*darma dağınık*
her şey	*herşey*	masmavi	*mas mavi*
her an	*heran*	sarımsak	*sarmısak*
her gün	*hergün*	meyve	*meyva*
her yer	*heryer*	makine	*makina*
her biri	*herbiri*	elektrik	*elektirik*
asfalt	*asvalt*	fotoğraf	*fotograf*
övünmek	*öğünmek*	coğrafya	*cografya*
yeğen	*yiğen*	topografya	*topogrofya*
unvan	*ünvan*	baş başa	*başbaşa*

BİTİŞİK	**AYRI**
anaokulu	yunus balığı
anapara	içli dışlı
başvurmak	kara sevda
birdenbire	Alaca Höyük
birtakım	terk etmek
milletvekili	mürekkep balığı
dipnot	ağustos böceği
gelişigüzel	at sineği
giderayak	deniz yılanı
ilköğretim	ardıç otu
kartopu	ateş çiçeği
sacayağı	meyan kökü
tepetaklak	kuru fasülye
vazgeçmek	arap sabunu
biraz	baş dönmesi
birkaç	dil bilgisi
birtakım	kol böreği
birçok	Kutup Yıldızı
hiçbir	sulu göz
herhangi	bata çıka
pespembe	Batı Trakya
kuzeydoğu	Orta Doğu
antipropaganda	boynu bükük
yayınevi	her gün
orduevi	herhangi bir
bakakalmak	her bir
rüzgargülü	her halde
huzurevi	her ne kadar
Eskişehir	bilim adamı
açıkgöz	faili meçhul
sivrisinek	hak etmek
bülbülyuvası	hafta sonu
dalgakıran	devletler arası
uluslararası	devlet bakanı
gelgit	hazır giyim
morötesi	İşte bu günde ulusumuz
Bugün benim doğum günüm.	bağımsızlığına kavuştu.